

OP DE STOEL VAN DE RECHTER

KORTE OMSCHRIJVING

Vraag of iemand op 'de stoel van de rechter' wil zitten. Je zet een stoel voor in de ruimte. Je beschrijft een situatie waarover de rechter moet beslissen. Vraag de persoon op de stoel van de rechter wat hij of zij in deze situatie zou beslissen en waarom. Hoe denkt de rest van de groep over deze casus?

Peil kort de meningen en licht daarna kort toe wat de rechter in deze casus heeft besloten en waarom. Vraag wie nu op 'de stoel van de rechter' wil zitten en ga verder met de tweede casus. Er zijn drie casussen uitgewerkt. Je kunt drie keer iemand op de stoel van de rechter laten plaatsnemen.

NB: Als je geen vrijwilliger hebt die op de stoel van de rechter wil zitten, dan kun je deze werkvorm ook prima zonder stoel doen. Dan maak je er een korte discussie van: wat zijn overwegingen voor de rechter? Wat zou voor jou zwaarder wegen als je rechter was?

LEERDOELEN

De deelnemers beseffen dat een rechter zijn afwegingen zorgvuldig moet maken, waarbij ook rekening wordt gehouden met mogelijke consequenties van de uitspraak.

BENODIGDHEDEN

Stoel in de midden van de kring, of voor in de zaal
Ondersteunende PowerPoint (mag je gebruiken, hoeft niet)

DUUR

15-20 minuten

HANDLEIDING

1. Introduceer de werkvorm. Hoe komt een rechter tot zijn oordeel? Een rechter moet vaak lastige beslissingen nemen. Vraag de aanwezige rechter om een voorbeeld van zo'n moeilijke afweging. Waarom was dat voor hem of haar een moeilijke beslissing?
2. Zet een stoel voor in de ruimte. Vraag of iemand op 'de stoel van de rechter' wil zitten. Wat zou hij of zij beslissen in de hierboven (door de rechter) geschetste situatie? En waarom? Hoe denkt de rest van de groep over deze casus?
3. Peil kort de meningen en vraag de rechter wat hij of zij in deze casus heeft besloten en waarom. Vraag wie nu op 'de stoel van de rechter' wil zitten, en ga verder met een volgende situatie (zie: Situaties).
4. Beschrijf de volgende situatie waarover de rechter moet beslissen. Je kunt kiezen uit vier situaties. Wat zou degene op de stoel beslissen in deze situatie? En waarom? Hoe denken de anderen hierover?

5. Vraag wie nu op 'de stoel van de rechter' wil zitten en herhaal stap 4 met een volgende situatie.

SITUATIES

- a. **Henk en Miranda hebben een verstandelijke beperking. Ze hebben net een zoontje gekregen in het ziekenhuis. Veel mensen denken dat Henk en Miranda niet goed voor hun kindje kunnen zorgen. De rechter moet nu beslissen of het kindje naar een pleeggezin moet of thuis mag wonen.**

De rechter moet een lastige afweging maken. Aan de ene kant hebben verstandelijk beperkten dezelfde rechten als iedereen, ook als het gaat om kinderen krijgen. Aan de andere kant wil je voorkomen dat kinderen worden verwaarloosd of mishandeld. Helaas gaat het vaak mis met kinderen van mensen met een verstandelijke beperking. De opvoeding verloopt in ongeveer de helft van de gezinnen met licht verstandelijk beperkte ouders problematisch. Overigens gaat de opvoeding in een derde van de gevallen ook gewoon goed en blijkt niet de hoogte van het IQ, maar de bereidheid om hulp te aanvaarden de belangrijkste voorspellende factor voor het welslagen van de opvoeding.

→ De schuingedrukte tekst geeft wat extra duiding aan het dilemma. Je kan er zelf voor kiezen of je dit gebruikt of niet. De onderstaande achtergrondinformatie vermeld je in principe niet, maar het kan wel fijn zijn voor jezelf om iets van de context te weten. Belangrijk bij deze werkvorm is dat er ruimte is voor onderlinge discussie en de motivering van degene die op 'de stoel van de rechter' zit.

Achtergrondinformatie:

Deze zaak speelde in 2008. De rechter bepaalde dat Henk en Miranda hun zoontje na de geboorte meteen naar een tijdelijk pleeggezin moest. De rechter was bang dat Henk en Miranda bijvoorbeeld zouden vergeten om de luier van hun kindje te verschonen, of dat ze het kindje niet genoeg eten zouden geven of het niet zouden merken wanneer hun kindje koorts zou hebben. De rechter vond het wel belangrijk dat Henk en Miranda hun kindje mogen blijven zien.

NB: In 2009 mochten Henk en Miranda van de rechter toch twee dagen per week voor hun zoontje zorgen, maar wel met intensieve begeleiding van een gezinsvoogd.

Bronnen: <http://www.ad.nl/ad/nl/1012/Nederland/article/detail/2186899/2008/10/28/lsquo-Kans-op-verwaarlozing-baby-is-heel-groot-rsquo.dhtml> en <http://vorige.nrc.nl/article2228125.ece>.

- b. **Yolanda was betrokken bij rellen in het voetbalstadion. Ze heeft expres een blikje bier op het veld gegooid. Het blikje kwam op het hoofd van een steward terecht. Ze was goed op camerabeelden te zien. Omdat de politie haar identiteit niet kon achterhalen is haar foto op de website van de politie gepubliceerd. Vrienden en collega's hebben haar herkend en willen niks meer met haar te maken hebben. In de rechtszaak wordt een maand gevangenisstraf geëist. Yolanda's advocaat zegt dat ze door de publicatie van haar foto al genoeg is gestraft. De rechter moet nu beslissen of Yolanda wel of geen straf krijgt.**

De rechter moet een lastige afweging maken. Aan de ene kant is het logisch dat de politie reischoppers op wil pakken. Aan de andere kant heeft Yolanda ook recht op privacy. Het is de vraag of het middel van politie (de foto's op internet zetten) 'proportioneel' is voor het gegeven doel (reischoppers oppakken). Het is ook de vraag of er minder zware methoden waren om Yolanda's identiteit te achterhalen.

→ Onderstaande achtergrondinformatie vermeld je in principe niet, maar het kan wel fijn zijn voor jezelf om iets van de context te weten. Belangrijk bij deze werkvorm is dat er ruimte is voor onderlinge discussie en de motivering van degene die op 'de stoel van de rechter' zit.

Achtergrondinformatie:

Deze zaak is tot aan de Hoge Raad gekomen: de hoogste rechtsinstantie in Nederland. De Hoge Raad vond dat de politie de foto's op internet mocht zetten. Het was daardoor mogelijk om meer relschoppers te pakken. De Hoge Raad vond dus dat werd voldaan aan de eisen van proportionaliteit. Ook vond de Hoge Raad dat er was voldaan aan de eisen van subsidiariteit: er waren geen middelen voorhanden die minder inbreuk zouden maken op de privacy van Yolanda (en anderen).

Bron: <http://uitspraken.rechtspraak.nl/inziendocument?id=ECLI:NL:HR:2014:41>

- c. **Dennis en Tyron wilden een hotel in Nijmegen overvallen. Toen ze de politie zagen, sloegen ze op de vlucht. Ze scheurden met een scooter door de stad. Doordat ze niet goed opletten, raakten ze een voetganger die net de weg overstak. De voetganger bezweek aan zijn verwondingen. Dennis zegt dat Tyron de scooter bestuurde. Tyron beweert het tegenovergestelde. Dennis zou de scooter hebben bestuurd. Nu moet de rechter beslissen wie er gestraft moet worden voor doodslag.**

De rechter moet een lastige afweging maken. Aan de ene kant wil de rechter dat de dader(s) van deze fatale aanrijding niet zonder straf weggomen. Aan de andere kant moet het oordeel van de rechter gebaseerd zijn op wettig en overtuigend bewijs.

→ Onderstaande achtergrondinformatie vermeld je in principe niet, maar het kan wel fijn zijn voor jezelf om iets van de context te weten. Belangrijk bij deze werkvorm is dat er ruimte is voor onderlinge discussie en de motivering van degene die op 'de stoel van de rechter' zit.

Achtergrondinformatie:

De rechters hebben niet kunnen vaststellen wie de scooter bestuurde en wie achterop zat. Verdachten beschuldigen elkaar en getuigen spreken elkaar tegen. De rechters moeten een oordeel vormen over het bewijs dat voorhanden is. De rechters oordeelden in deze zaak dat het bewijs niet wettig en overtuigend was. Daarom volgde er vrijspraak voor beide verdachten. Dennis en Tyron zijn wel veroordeeld voor het voorbereiden van de overval. Dennis kreeg 24 maanden gevangenisstraf en Tyron kreeg 18 maanden cel, waarvan drie maanden voorwaardelijk.

Bron: <https://www.rechtspraak.nl/actualiteiten/nieuws/pages/vijf-vragen-over-moeilijk-te-verteren-uitspraak.aspx>

- d. **Karel en Sandra hebben hun relatie beëindigd. Hun twaalfjarige zoon Chris woont nu bij zijn moeder en is één weekend per twee weken bij zijn vader. Sandra heeft officieel het ouderlijk gezag. Karel wil dit aanvechten: hij wil evenveel te zeggen hebben over zijn zoon als Sandra. De ruzie is zo hoog opgelopen dat Karel en Sandra inmiddels nauwelijks meer communiceren. Hierdoor kan Chris zijn ouders tegen elkaar uitspelen. Chris heeft het er moeilijk mee; hij wil geen partij kiezen tussen zijn ouders. Nu moet de rechter beslissen of beide ouders het ouderlijk gezag krijgen of dat Sandra alleen deze bevoegdheid houdt.**

De rechter moet een lastige afweging maken. Aan de ene kant wil de rechter dat de ouders meer communiceren en afspraken maken over de opvoeding. Aan de andere kant wil de rechter voorkomen dat er meer ruzie en spanningen ontstaan.

→ Onderstaande achtergrondinformatie vermeld je in principe niet, maar het kan wel fijn zijn voor jezelf om iets van de context te weten. Belangrijk bij deze werkvorm is dat er ruimte is voor onderlinge discussie en de motivering van degene die op 'de stoel van de rechter' zit.

Achtergrondinformatie:

Gelet op het loyaliteitsconflict en het feit dat Chris zijn ouders tegen elkaar uit leek te spelen, zag de rechtbank de meerwaarde van gezamenlijk gezag. Op deze manier zouden de ouders worden gedwongen met elkaar om de tafel te gaan en te proberen hun communicatie te verbeteren, de huisregels op elkaar

af te stemmen en uiteindelijk voor wat betreft de opvoeding van hun zoon op één lijn te komen. De rechtbank wees het verzoek van de vader om gezamenlijk gezag dus toe.

Bron: <http://uitspraken.rechtspraak.nl/inziendocument?id=ECLI:NL:RBGRO:2011:BQ9187>.